

gelijks in eigen land in het duister tast. Bijna zouden we met een bekend Amsterdams kroniek-schrijver zeggen: „Wie, o wie?”

W. J. Bruyn

Nederlandse Sociologie van maand tot maand

Dr M. G. Plattel o.p., **Sociologie en sociale ethica**, Openbare les bij zijn ambtsaanvaarding als lector in de sociale wijsbegeerte en methodologie der sociologie aan de K. E. H. te Tilburg (Gianotten, Tilburg 1953); Dr J. J. P. van Boxtel, **Herstel der Liefde in de sociale wijsbegeerte**; Inaugurale rede bij zijn ambtsaanvaarding als hoogleraar in Ethica, Algemene Sociologie en Wijsgerige politiek aan de R.K. Universiteit te Nijmegen (Dekker en v. d. Vegt, Nijmegen-Utrecht 1953).

De twee intreereden welke daags na elkaar in November '53 zijn gehouden, bewijzen dat in het katholieke universitaire milieu de sociologie aan betekenis wint, maar tevens dat zij, onder erkenning van haar zelfstandigheid, hoofdzakelijk gewaardeerd wordt in de dienst van wijsbegeerte en moraal. De uitgaven zijn van belang voor hen die zich voor de verhouding van de sociologie tot de wijsbegeerte interesseren.

Plattel ziet de waarde van de sociologie vooreerst gelegen in het onderzoek en de verklaring der morele feiten — waarvoor in Nederland de eerste passen nog niet zijn gezet — vervolgens in vier bijdragen die zij kan geven tot een meer zuiver gestelde sociale ethiek, gezien als ontologische zedenleer. Met kracht verzet hij zich echter tegen een zedenleer die zou opgaan in de sociologie. Wel redeneert Plattel o.i. enige malen langs zijn opponenten heen als aan dezen een systeem van practische zedenregels voor ogen

staat, terwijl Plattel over algemene normen spreekt. Het was daarom wellicht goed geweest als hij in zijn litteratuur ook prof. Bannings „Sociale Ethiek” had betrokken, terwijl wij voor een meer inductieve manier tot het vinden van moraalregels zouden willen wijzen op de dissertatie van **mr Ringeling**, „**Rechtvaardig ontslag**” (Amsterdam 1953).

Van Boxtels wijsgerige houding is minder Aristotelisch dan die van Plattel en veel sterker phaenomenologisch. Hij wil het in Katholieke kring verstarde schema voor de behandeling van het sociale leven uitsluitend in de vorm van de werksame maatschappij en de staat, doorbreken. Hij ziet het sociale in de mens veel dieper liggen, tot in 't moment waar de persoon zich zelf is en waar de liefde de sociale band tussen hen vormt. Van Boxtel is zeker niet de eerste die deze stap zet en enkele van zijn ideeën, zoals de ontwikkeling van de rechtsgemeenschap naar de personen-gemeenschap zijn duidelijker uitgewerkt in het praeadvies van **Mr Dr J. J. Loeff** aan het bestuur van de Nederlandse Juristenvereniging, „**De sociale grondrechten van de mens**”, dat wij en-passant ten zeerste aanbevelen als een studie over de ontwikkeling van het gehele sociale leven. (Tjeenk-Willink 1953; overdrukken verkrijgbaar). Maar het is verheugend dat prof. van Boxtel deze stroming op het universitaire plan brengt.

J. P.

J. Godefroy en C. Thoen, „**Criminaliteit en moraliteit onder katholieken**”, in: Sociaal Kompas, 1e Jrg., 1953/54, no. 2.

Op het ogenblik is in katholieke kring het onderwerp „criminaliteit onder katholieken” weer actueel!). De discussie ligt, mede door een gebrek aan feitelijke gegevens, sterk in het hypothetische vlak. Weliswaar beschikt men, dank zij de criminele statistiek, over een vrij gro-

te hoeveelheid cijfers, maar de interpretatie blijft een waagstuk. Ze hebben volgens deze statistiek de katholieken op een aantal gebieden een hogere criminaliteit. Wijzen deze cijfers nu inderdaad op grotere misdadigheid of betreft het hier een onvolkomenheid in de waarneming (de z.g. Dunkelziffern)? En als er werkelijk hogere criminaliteit is, wijst deze dan op lagere moraliteit of juist op hogere? Veroorzaken grotere gezinnen hogere criminaliteit? Is „psychisch infantilisme”, een mogelijke oorzaak van misdadigheid, noodzakelijk sterker onder katholieken?

De meningen over dit en nog veel meer zijn zeer verdeeld en vaak is zelfs van de discussianten het eigen standpunt niet geheel duidelijk. Een gelukkige uitzondering hierop vormt een belangrijke passage in het artikel van Godefroy en Thoen, waarin aan de hand van statistisch materiaal overtuigend wordt aangetoond, dat het constateerbaar praemaritaal geslachtsverkeer onder katholieken zeldzamer voorkomt dan bij andere bevolkingsgroepen. Concludeert men daaruit, mét Godefroy en Thoen, dat hiermee de „uitlaatheorie” van Schmitz („hogere moraliteit leidt tot grotere geregistreerde criminaliteit”) kracht wordt bijgezet, dan bevindt men zich echter al weer op het gladdes ijs der hypothesen. Dit temeer daar de schrijvers niet hebben aangetoond, dat het juist de katholieke jongeren zijn, die naar verhouding meer zedendelicten plegen. Een leeftijdsgevoerde analyse is daarom zo belangrijk, omdat uit door Van Bemmelen²⁾ vermelde cijfers blijkt, dat zedendelicten relatief het meest voorkomen bij oudere mannen.

Voortbordurend op de nieuw gevonden solide cijfers gaan Godefroy en Thoen nu onversaard verder: „de conclusie is toegelaten, dat in Limburg met de hogere geregistreerde criminaliteit een hogere moraliteit (in katholieke zin) gepaard gaat” (pag. 9). Is dit niet wat al te

boud gesproken? Nu moet het geringe (constateerbare) praemaritale geslachtsverkeer ook al als criterium gaan dienen voor het gehele gebied der moraliteit en het gehele gebied der criminaliteit.

Verder doet het vreemd aan, dat beide auteurs de „uitlaatheorie” van Schmitz trachten te ondersteunen. Hiermee aanvaarden zij immers de hogere criminaliteitscijfers voor Limburg, waarvan zij de waarde in het eerste gedeelte van hun studie in twijfel hebben pogen te trekken. Het gehele, aan het statistische betoog voorafgaande deel van hun artikel, is nl. gewijd aan een, overigens weinig overtuigende, ontzenuwing van de waarde der door Havermans gebruikte hoge criminaliteitscijfers. Zij beijveren zich dus een theorie te bevestigen, die een verklaring zoekt te geven voor een verschijnsel, waarvan zij zelf het bestaan menen te moeten ontkennen. In plaats van de wetenschappelijke mérites der schrijvers te betwijfelen, lijkt het reëler te veronderstellen, dat het onderwerp min of meer krachtige affecten opwekt, wat de objectieve betoogtrant hier en daar niet ten goede is gekomen. Het ware daarom toe te juichen, indien wij de belangrijke cijfers over het praemaritale geslachtsverkeer nog eens uitvoeriger in een rustiger entourage zouden mogen aantreffen.

C. S. K. Sz.

P. T.

¹⁾ Men zie behalve bovengenoemd artikel o.a. dr mr F. M. Havermans, Over de criminaliteit onder katholieken (Roermond, 1953); dr W. Schmitz o. f. m., Een onverdiende blaam op Limburg, in: De Tijd, 24 Juni 1952 (ingezonden stuk); dr H. P. M. Litjens, Onmaatschappelijke gezinnen (Assen 1953), p. 232-234.

²⁾ Prof. mr J. M. van Bemmelen, Criminologie (1942), p. 143 vv.